

13. oktober 2010

Ref. nr.: ATP-01-04-205

Oplys venligst ved
henvendelse

ATP's kommentarer til Europa-kommissionens grønbog: Sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensionssystemer i Europa

Grønbogen tager afsæt i de senere års udvikling og reformer i de europæiske pensionssystemer og bevægelsen mod fler-søjlede pensionssystemer og sætter fornyet fokus på pensionssystemernes tilstrækkelighed og bæredygtighed.

En sådan indsats berettiges af den stadig større vægt, der i mange lande lægges på fondsbaserede ordninger. Hertil kommer dels tendenser til, at en stadig større del af pensionsordningernes risici bæres af den enkelte, dels de erfaringer der rundt omkring i Europa tegner sig på baggrund af finanskrisen, hvor private pensionsordninger har lidt betydelige tab og i en lang række tilfælde er blevet insolvente.

I den sammenhæng forekommer det relevant fra dansk side at redegøre forholdsvis grundigt for de danske erfaringer, som i mange henseender er bemærkelsesværdige. Den forsikringsbaserede del af den danske pensionssektor – herunder ATP – klarede sig sammenlignet med udviklingen i andre lande godt gennem finanskrisen. Institutterne bevarede deres solvens, og medlemmernes rettigheder forblev intakte.

Den danske historie hænger i høj grad sammen med kombinationen af en udbredt kollektiv forsikringsmæssig tilgang til pension, som sikrer garanterede forudsigelige pensioner, og et markedsværdibaseret reguleringsregime. Reguleringsregimet har som sådan fremtvinget en væsentlig øget fokusering på risiko og håndtering af risiko. Det er ATP's opfattelse, at den danske historie på dette område er særdeles relevant i en bredere Europæisk sammenhæng.

Tilsvarende er der grund til at betone en række positive virkninger af den måde danske forsikringsbaserede pensionsordninger er opbygget på. Der stilles krav om fuld og ekstern kapitaldækning af alle rettigheder med den konsekvens, at arbejdsgivere ikke præsenteres for krav om yderligere indskud i krisetider. Pensionsudgifterne er og bliver en fast og endelig del af arbejdsomkostninger. Pensionsrettigheder er generelt fuldt portable, og pensionsordninger har stort set ingen betydning for mobiliteten på arbejdsmarkedet. Samtidig sikres pensionstagerne generelt et - sammenlignet med andre lande - forholdsvis lavt omkostningsniveau.

I grønbogen stilles spørgsmålet, om hvorvidt der bør etableres en solvensordning for

ATP

Kongens Vænge 8
3400 Hillerød

Tlf.: 70 11 12 13

Fax: 48 20 48 00

www.atp.dk

CVR-nr.: 43405810

Telefontid:

Man-tors: 8.00-16.00

Fredag: 8.00-15.30

pensionskasser svarende til Solvency II. Det er ATP's opfattelse, at klare solvenskriterier er berettigede henset til at sikre beskyttelsen af pensionstagernes rettigheder og sikre forretningsmodeller, der professionelt fokuserer på investeringer, risici og rettigheder som et hele snarere end som adskilte aspekter. Det gælder, uanset om disse rettigheder er etableret i regi af et forsikringselskab – herunder de danske pensionsinstitutter – eller om der er tale om en pensionskasse. ATP er ikke formelt underlagt livsforsikringsdirektivet men reguleres på linie hermed.

I en række lande vil det være forbundet med betydelige udfordringer at tilpasse pensionskasser til en sådant reguleringsmæssig tilgang, men det ændrer ikke ved, at et sådant skridt forekommer særdeles berettiget henset til at beskytte pensionstagerne og deres rettigheder.

I grønbogen stilles spørgsmålet om, hvordan man kan sikre den fri bevægelighed for arbejdstagere på tværs af landegrænser. Kommissionen spørger i den forbindelse, om de obligatoriske, lovbestemte, fondsbaserede ordninger skal inkluderes i EU's foranstaltninger?

Det er ikke helt klart, hvad der menes med spørgsmålet, eller hvilken rækkevidde de bagvedliggende ideer måtte have, men umiddelbart synes ATP-ordningen at være omfattet af definitionen.

En mulig fortolkning er, at det kan påtænkes at indføre mulighed for, at vandrende arbejdstagere skal kunne kapitalisere deres ATP-pension og overføre pengene til en anden pensionsordning i deres opholdsland.

Det skal i den sammenhæng anføres, at ATP-ordningen - som lovbestemt og obligatorisk arbejdsmarkedsrelateret ordning - er omfattet af reglerne i forordning 883/04 om koordinering af sociale sikringsordninger. Beskæftigelsesperioder ved arbejde i de øvrige EØS-lande indgår således i ATP's beregning af et medlems kommende ATP-pension. Der er fri eksportabilitet af ydelserne fra ATP, idet ATP-pensionen udbetales til medlemmet ved opnået folkepensionsalder og frem, uanset hvor i verden vedkommende bor. Det samme gælder for udbetaling af en sum til en evt. efterlevende ægtefælle og børn ved et ATP-medlems død.

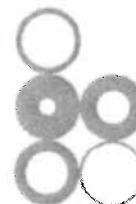
Det er ATP's erfaring, at disse regler i overensstemmelse med hensigten sikrer, at vandrende arbejdstagere ikke stilles ringere end personer med bopæl i Danmark og yder effektiv beskyttelse af vandrende arbejdstagere.

Eventuelle yderligere skridt bør ikke omfatte obligatoriske, lovbestemte ordninger, som er omfattet af forordning 883/04 om koordinering af sociale sikringsordninger.

Chresten Dengsøe

Beskæftigelsesministeriet
E: PJAICenter@bm.dk og joep@penst.dk

DANSKE
REGIONER

11-10-2010
Sag nr. 10/1516
Dokumentnr.
Louise Bøllingtoft
Tel. 35298232
E-mail: Lob@regioner.dk

Vedr. Kommissionens grønbog "Sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensionssystemer i Europa"

Generelle bemærkninger

Danske Regioner finder det positivt, at Kommissionen har initieret en debat om pensionssystemerne i Europa, der kan være medvirkende til øget synlighed og opmærksomhed i forbindelse med de udfordringer de europæiske pensionssystemer står overfor nu og i fremtiden. Danske Regioner vil samtidig gerne udtrykke sin tilfredshed med, at regeringen planlægger at afgive høringssvar over grønbogen.

Som offentlige arbejdsgivere for ca. 120.000 medarbejdere, primært ansat i sundhedssektoren, indbetaler de 5 regioner årligt ca. 6,5 mia. kr. i arbejdsmarkedspensioner. Alle medarbejdere er omfattet af en pensionsordning¹. Siden etableringen af de første offentlige arbejdsmarkedspensioner, har det på det regionale arbejdsmarked været arbejdsgivernes intention, at pensionsordningerne dels skal være medvirkende til at sikre medarbejderne et tilstrækkeligt livsvarigt forsørgelsesgrundlag, dels sikre medarbejderne og deres familier i tilfælde af sygdom, invaliditet og død. Samtidig mindskes behovet for forsørgelse via statslige overførselsindkomster.

De regionale arbejdsmarkedspensioner er kendetegnet ved at være kollektivt aftalte solidariske ordninger. Sat på spidsen betyder det, at det man kan kalde "de stærke liv" i et vist omfang bidrager til sikringen for "de mindre stærke liv". Med en solidarisk pensionsordning sikres regionalt ansatte en pensions- og forsikringsdækning, der ikke er afhængig af individuelle risici.

Danske Regioner arbejder derfor for, at de pensionsordninger de regionale medarbejdere indbetaler til, tilbyder en række ydelser, der opfylder disse intentioner.

---

¹ Undtaget fra pensionsordning er ganske få grupper, eksempelvis ældre medarbejdere, der allerede får udbetalt arbejdsmarkedspension, men alligevel arbejder i et mindre omfang.

Dampfærgevej 22
Postboks 2593
2100 København Ø

T 35 29 81 00
F 35 29 83 00
E regioner@regioner.dk

Arbejdsmarkedets parter's rolle

Pensionsordningerne på det regionale arbejdsmarked er baseret på aftale mellem arbejdsmarkedets parter. Parternes gensidige interesse i pensionsområdet har været medvirkende til at sikre de regionalt ansatte en pensionsordning, der sikrer dem en livsvarig forsørgelse og en sikring mod sygdom, tilskadekomst og død. En begrænset andel af medarbejderne i de danske regioner (ca. 4 %) har ret til tjenestemandspension.

I forbindelse med løbende overenskomstforhandlinger diskuterer lønmodtager og arbejdsgiverside de krav til pensionsordninger som parterne i fællesskab mener, bør være gældende. Det faktum, at pensionsordningerne er aftalt mellem parterne har i høj grad været bærende for udviklingen af det pensionssystem der i dag omfatter alle medarbejdere i de danske regioner.

Arbejdsmarkedets parter spiller også fremadrettet en væsentlig rolle i forhold til videreudvikling af pensionssystemerne, og Danske Regioner skal derfor opfordre regeringen til at arbejde for, at EU lovgivningen fremadrettet sikre arbejdsmarkedets parter's forhandlingsautonomi og respekterer de aftaler, der indgås mellem parterne i forhold til pensionsspørgsmål - såvel som i andre spørgsmål om arbejdsforhold.

Aldring/demografi

De demografiske udfordringer, der bliver påpeget i Kommissionens grønne bog i relation til stigende levealder, og en pensionsalder, der ikke stiger proportionalt hermed, er velkendt i Danmark. Det er medvirkende til at sætte pensionsselskaberne under pres for at kunne levere tilstrækkelige og bæredygtige pensioner til deres medlemmer, herunder til de ansatte i regionerne. De demografiske udfordringer lægger samtidig et pres på de 5 regioner i relation til manglende arbejdskraft. Den finansielle krise har været medvirkende til på kort sigt at mindske udfordringerne i relation til mangel på arbejdskraft. Det til trods, er det et faktum, at de 5 regioner, som den primære leverandør af sundhedsydelser til den danske befolkning, på såvel mellem- lang som lang sigt vil komme til at mangle arbejdskraft. De parametre som Kommissionen i sin grønne bog peger på i forhold til at opnå den rette balance mellem tiden som erhvervsaktiv og tiden som pensionist har således stor bevågenhed hos de regionale arbejdsgivere – dels for at sikre, at medarbejderne også i fremtiden har tilstrækkelige og bæredygtige pensionsordninger, dels for at sikre tilstedeværelsen af tilstrækkelig arbejdskraft.

Danske Regioner vil gerne opfordre regeringen til at arbejde for, at Kommissionen påtager sig rollen som formidler af information og facilitator for erfaringsudveksling og ”best practice” på dette område. Det være sig gennem den åbne koordinationsmetode, samarbejde med arbejdsmarkedets parter på europæisk plan, mv.

Det kønsopdelte arbejdsmarked

Kommissionen konstaterer, at kvindernes pensionsopsparing ofte er lavere end mændenes, hvilket skyldes forhold som, at kvinderne i større grad arbejder deltid, er på barselsorlov og lign. Disse karakteristika er velkendte på det danske arbejdsmarked.

De fem regioner beskæftiger 120.000 medarbejdere, der primært er ansat i hospitalssektoren. 8 ud af 10 af regionernes medarbejdere er kvinder. Prognoser viser, at inden for en kortere årrække vil 9 ud af 10 ansatte i regionerne være kvinder. Samtidig arbejder en væsentlig andel af medarbejderne på det regionale arbejdsmarked på deltid. Over halvdelen af sygeplejerskerne er ansat på deltid, og den gennemsnitlige arbejdstid for en sygeplejersker udgør blot 33 timer². Det betyder at mange medarbejdere i regionerne er i risiko for at opnå en livsindkomst, og dermed også en pensionsopsparing, der ikke er tilstrækkelig til sikring af den livsvarige forsørgelse.

På det regionale arbejdsmarked har parterne derfor gjort en række tiltag³ for at øge arbejdsudbuddet. Der fokuseres såvel på fastholdelse af seniorer som på en generel forøgelse af arbejdstiden – begge dele vil samtidig have en positiv afsmitning på pensionssystemernes bæredygtighed og tilstrækkeligheden af de pensioner medarbejderne opnår i deres seniortilværelse. Danske Regioner vil i den forbindelse gerne opfordre regeringen til at arbejde for at sikre, at EU-lovgivningen ikke stiller hindringer i vejen for gennemførelsen af tiltag, der giver medarbejdere incitament til at arbejde fuldtid.

Konklusion

Kommissionen har med grønbogen om sikre, tilstrækkelig og bæredygtige pensionssystemer i Europa sat fokus på et område af væsentlig betydning. I de danske regioner, såvel som i EU's øvrige regioner og medlemslande oplever man de udfordringer, der er forårsaget af den ændrede demografi. Pro-

---

² Opgjort for såvel fuldtids- og deltidsansatte samt timelønnede. Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid for deltidsansatte sygeplejersker er 30 timer.

³ Plustid, Aftale om ret til fuldtid, seniorinitiativer, pensionsindbetalinger under ulønnet del af barsel, mv.

blematikken er allerede aktuel og forventes at kunne blive tiltagende aktualiseret i de kommende år, i takt med at de demografiske udfordringer for alvor slår igennem.

Det danske sundhedsvæsen, har med Danske Regioner og de 5 danske regioner i spidsen længe haft fokus på problematikken. Der er iværksat en lang række tiltag, der skal modvirke de udfordringer som især den skiftende demografi skaber. Efter Danske Regioners opfattelse er de pensionsordninger, som arbejdsmarkedets parter på det regionale arbejdsmarked har skabt, i meget vidt omfang allerede sikre, tilstrækkelige og bæredygtige ordninger.

Når det er sagt er der selvfølgelig på visse områder altid rum for yderligere tiltag, der kan supplere de allerede iværksatte initiativer i regionerne – og i EU's medlemsstater. Alene den debat og opmærksomhed som en grøn bog om pensionssystemer i Europa giver anledning til, er medvirkende til at rette fokus på problematikken.

Danske Regioner vil i tilknytning til sine ovenstående bemærkninger gerne understrege ønsket om, at regeringen arbejder for en EU-lovgivning, der også fremover respekterer arbejdsmarkedets parter forhandlingsautonomi og som ikke er til hinder for iværksættelsen af tiltag, der giver medarbejdere incitament til at arbejde fuldtid. Derudover vil Danske Regioner gerne fremhæve sin opfordring til, at regeringen arbejder for, at Kommissionen i høj grad retter sit fokus mod formidling af "best practise", facilitator for erfaringsudveksling mv.

Afslutningsvis kan det nævnes, at Danske Regioners bestyrelse den 12. november 2010 vil godkende Danske Regioners høringssvar til Kommissionen i forlængelse af grønbogen. Høringssvaret vil herefter blive fremsendt til beskæftigelsesministeriet til orientering.

Som bilag **vedlægges** Danske Regioners svar på de konkrete spørgsmål, som Kommissionen stiller i grønbogen. Spørgsmålene behandles ligeledes i Danske Regioners bestyrelse den 12. november 2010.

Med venlig hilsen

Louise Bøllingtoft

(1) Hvordan EU kan støtte medlemsstaternes bestræbelser for at skabe mere tilstrækkelige pensionssystemer? Skal EU søge at fastlægge en bedre definition af, hvad en tilstrækkelig pensionsindkomst er?

På det danske arbejdsmarked har man opnået gode erfaringer med at etablere pensionsordninger baseret på opsparing. Dette adskiller sig fra de såkaldte tilsagnsordninger, der i en række medlemslande er en potentiel trussel for samfundsøkonomien. En begrænset andel af medarbejderne i de danske regioner (ca. 4 %) har ret til tjenestemandspension. Tjenestemandspension er en tilsagnspensionsordning, der er under udfasning.

Arbejdsmarkedets parter i Danmark, og i andre medlemslande, har ligeledes gjort sig en lang række bestræbelser på at iværksætte initiativer til støtte for oprettelsen af tilstrækkelige og bæredygtige pensioner og øget udbud af arbejdskraft. Kommissionens bestræbelser i retning af at støtte medlemsstaterne med at skabe tilstrækkelige pensionssystemer bør fokuseres på erfaringsudveksling mellem medlemsstaterne. Kommissionen bør ligeledes holde sig for øje, at arbejdsmarkedets parter på europæisk plan ligeledes kan spille en væsentlig rolle i relation til formidling og deling af "best practice" i relation til pensionssystemet.

For så vidt angår en definition af, hvad en tilstrækkelig pensionsindkomst er, finder Danske Regioner, at dette spørgsmål ikke bør fastlægges i en generel definition. Hvad der må opfattes som en tilstrækkelig pension vil være vidt forskelligt fra medlemsstat til medlemsstat. Det skal samtidig understreges, at spørgsmålet om pension er særdeles tæt knyttet til spørgsmålet om løn, der ikke er et anliggende for EU.

(2) Er de eksisterende pensionsregler på EU-niveau egnede til at sikre bæredygtige offentlige finanser?

Danske Regioner forstår Kommissionens spørgsmål 2 som, hvorvidt de eksisterende EU-regler understøtter, eller er til hinder for, at sikre bæredygtige og tilstrækkelige pensionsordninger, der ikke udgør en trussel mod de offentlige finanser i medlemsstaterne.

Som det ligeledes er nævnt ovenstående har man på det regionale danske arbejdsmarked, og på det danske arbejdsmarked generelt, etableret pensionsordninger baseret på opsparing. Samtidig udfases anvendelsen af de tilsagnspensioner, der potentielt kunne udgøre en risiko for de offentlige finanser – og som allerede er en risiko for de offentlige finanser i visse medlemsstater.

Danske Regioner ser dog ikke de eksisterende EU-regler som en hindring for, at medlemsstaterne kan etablere pensionsordninger, der samtidig kan sikre de offentlige finanser.

(3) Hvordan kan man bedst opnå, at arbejdstagerne trækker sig senere tilbage (dvs. opnå en højere faktisk pensionsalder), og i hvilket omfang hjælper det at hæve pensionsalderen? Skal der indføres automatiske justeringsmekanismer i pensionssystemerne for at tage højde for demografiske ændringer og skabe balance mellem tiden som erhvervsaktiv og pensionist? Hvilken rolle kan EU spille i den henseende?

Danske Regioner skal her henvise til de ovenfor beskrevne initiativer, der bl.a. er taget på det danske regionale arbejdsmarked. På dette område kan Kommissionen ligeledes spille en stor rolle som facilitator for erfaringsudveksling mellem medlemslandene, det være sig eksempelvis via den åbne koordinationsmetode, samarbejde med arbejdsmarkedets parter på europæisk plan eller gennemførelse af komparative studier.

(4) Hvordan kan gennemførelsen af Europa 2020-strategien bidrage til at holde arbejdstagerne på arbejdsmarkedet og til at gøre opmærksom på fordelene herved for virksomhederne og løse problemerne med forskelsbehandling på grund af alder på arbejdsmarkedet?

Lissabon-strategien for vækst for beskæftigelse havde en målsætning om en beskæftigelsesprocent på 69. Med Europa 2020-strategien er denne målsætning hævet til 75 %. De tiltag, der gøres i relation til Europa 2020-strategien på områder som social inklusion, bekæmpelse af fattigdom og aktiv aldring har alle en understøttende effekt i relation til at opnå målet om, at 75 % af befolkningen i aldersgruppen 20-64 skal være i beskæftigelse. Kommissionen har ligeledes lanceret 2012 som året for aktiv aldring, hvilket ligeledes vil sætte fokus på udfordringen i forhold til, at få Europas seniorer til at blive længere på arbejdsmarkedet. Europa 2020-strategien er således et væsentligt bidrag til at under-

støtte de udfordringer de europæiske pensionssystemer står overfor. Danske Regioner finder dog ikke, at der er behov for at Europa 2020-strategien fokuserer selvstændigt på pensionsområdet.

(5) Hvordan skal direktivet om arbejdsmarkedsrelaterede pensionskassers aktiviteter og tilsynet hermed ændres for at skabe bedre forhold for grænseoverskridende aktiviteter?

Danske Regioner ser ikke for nærværende et behov for at ændre på det eksisterende direktiv.

(6) Hvilke ordninger skal omfattes af EU's foranstaltninger for at fjerne hindringer for mobilitet?

De pensionsordninger, der indbetales til for medarbejderne i de danske regioner, har som tidligere nævnt til formål at sikre den ansatte en tilstrækkelig livsvarig ydelse efter pensionering, og samtidig sikre medarbejderne og deres familie mod tilskadekomst og død. Danske Regioner finder det derfor særdeles væsentligt, at de pensionsbidrag, der indbetales til medarbejdernes pensionsordninger, også rent faktisk bliver anvendt til sikring af vedkommende. Pensionsindbetalingerne bør således forblive i den pågældende pensionsordning.

I visse overenskomster på det regionale arbejdsmarked har parterne dog aftalt, at pensionsdepoter under en vis bagatelgrænse kan udbetales, såfremt den pågældende medarbejder flytter til udlandet. Det betyder bl.a. at mobile arbejdstagere, der bosætter sig og arbejder i forskellige medlemslande vil være i stand til at tage deres pensionsdepot med sig.

(7) Skal EU igen undersøge spørgsmålet om overførsler, eller er mindsteforskrifter om optjening og bevarelse af rettigheder samt et sporingssystem for alle typer pensionsrettigheder en bedre løsning?

Såkaldte sporingssystemer for pensionsrettigheder ses allerede på det danske arbejdsmarked, fx www.pensionsinfo.dk, hvor borgerne kan danne sig et overblik over deres forskellige pensionsordninger. Systemet er endnu ikke fuldt udbygget, men har potentiale til at blive et værdifuldt redskab for borgerne. Etablering af et lignende system på EU-plan vil efter Danske Regioners vurdering være særdeles vanskeligt, men ville, hvis det kunne gennemføres fuldstændigt, formentlig være en stor hjælp for de mobile arbejdstagere.

Danske Regioner stiller sig dog tvivlende overfor, hvorvidt et sådant initiativ i sig selv vil være medvirkende til at øge mobiliteten blandt EU's borgere.

(8) Skal EU's nuværende lovgivning revideres for at sikre ensartet regulering og tilsyn med fondsbaserede (altså baseret på en fond af aktiver) pensionsordninger og produkter? Og hvilke dele af lovgivningen skal i så fald revideres?

Danske Regioner ser ikke for nærværende et behov for at ændre på den eksisterende lovgivning.

(9) Hvordan kan europæiske regler eller en adfærdskodeks hjælpe medlemsstaterne til at skabe en bedre balance for pensionsopsparende og pensionselskaber mellem risiko, sikkerhed og pris?

Kommissionen kan bistå medlemslandene med udveksling af erfaringer og "best practice". Nyttige redskaber i den forbindelse kunne være den åbne koordinationsmetode og samarbejde med arbejdsmarkedets parter på europæisk plan. Danske Regioner ser ikke umiddelbart et behov for et egentlig adfærdskodeks, men skulle et sådant kodeks/regelsæt alligevel blive udarbejdet ville det være oplagt at understrege arbejdsmarkedets parter's rolle på området, og deres fælles aftale-autonomi.

(10) Hvordan skal en tilsvarende solvensordning for pensionskasser udformes?

I Danmark er en lang række pensionselskaber allerede omfattet af det nye SOLVENS II regelsæt. Dette har bl.a. ført til, at pensionselskaberne skal foretage enormt store hensættelser, bl.a. med indflydelse på investeringspotentialer – og dermed afkastet – til følge. Danske Regioner anser det derfor for nødvendig at afvente den fulde implementering af SOLVENS II regelsættet førend der tages fat på at etablere selvstændige solvensordninger for pensionskasser.

(11) Skal EU-lovgivningens beskyttelse i tilfælde af, at den arbejdsgiver, der finansierer pensionsordningen, går konkurs, forbedres, og hvordan?

Hovedparten af pensionsordningerne på det regionale danske arbejdsmarked er såkaldte bidragsordninger, hvor der foretages løbende (månedlige) indbetalinger. En mindre del af pensionerne på det regionale arbejdsmarked er dog såkaldte tjenestemandspensioner, som er tilsagnsordninger, der kommer til udbetaling, når medarbejderen går på pension. Dertil kommer, at det anses for endog meget usandsynligt, at en regional arbejdsgiver vil kunne gå konkurs.

Danske Regioner støtter selvfølgelig, at arbejdstagere skal være beskyttet i tilfælde af arbejdsgivers konkurs. Danske Regioner ser dog for nærværende ikke noget behov for ændringer i lovgivningen.

(12) Er der behov for at modernisere de nuværende minimumsbestemmelser om oplysningspligt for pensionsprodukter (f.eks. med hensyn til sammenlignelighed, standardisering og klarhed)?

De meget forskelligeartede pensionssystemer på tværs af EU's medlemslande vil gøre det meget vanskeligt at lave fælles standarder for oplysningspligt.

(13) Skal EU udforme en fælles strategi for standardoptioner ved valg af medlemskab og investeringer?

Danske Regioner ser ikke for nærværende et behov for en fælles strategi for standardoptioner ved valg af medlemskab og investeringer. Der kan igen henvises til de allerede eksisterende værktøjer og forums for erfaringsudveksling (OMC, arbejdsmarkedets parter, mv.)

(14) Skal rammerne for politisk koordinering på EU-niveau styrkes? Hvis ja, hvilke elementer skal da styrkes med henblik på at forbedre udformningen og gennemførelsen af pensionspolitikken ved hjælp af en integreret strategi? Skal oprettelsen af en platform til integreret overvågning af alle aspekter af pensionspolitik indgå i den kommende strategi?

Rammerne for pensionsområdet på EU-niveau bør som allerede nævnt være de eksisterende redskaber, som eksempelvis den åbne koordinationsmetode, samarbejde med arbejdsmarkedets parter og evt. gennemførelse af komparative studier til inspiration for medlemsstaterne.

Beskæftigelsesministeriet
Juridisk Arbejdsretligt og Internationalt Center (JAIC)
Ved Stranden 8
1061 København K

Forsikring & Pensions bemærkninger til Kommissionens Grønbog om pensioner

Indledende bemærkninger

Forsikring & Pension skal indledningsvis takke for muligheden for at afgive bemærkninger til kommissionens grønbog.

Forsikring & Pension deler de bekymringer vedrørende overordnede økonomiske og demografiske forhold, der danner udgangspunkt for en række af overvejelserne i Kommissionens Grønbog om pensioner. EU bør støtte medlemslandene i bestræbelserne på at gennemføre reformer, der kan øge arbejdsudbuddet, herunder øge den gennemsnitlige tilbagetrækningsalder. EU bør ligeledes støtte medlemslandene i bestræbelserne på at forbedre de offentlige finanser, bl.a. gennem reformer, der tilskynder til øget opsparring til alderspension og mindre afhængighed af offentligt finansierede pensioner.

Forsikring & Pension deler ligeledes Kommissionens bekymring vedrørende pensionernes tilstrækkelighed i en række af medlemslandene, ikke mindst hvad angår personer med ufrivillige afbrydelser af arbejdsforløb, og personer som af andre årsager ikke opnår tilstrækkelige pensionsrettigheder.

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at reformer, der giver anledning til større privat medansvar for opnåelsen af pensionsrettigheder, på mange måder kan bidrage til løsningen af de generelle økonomiske og demografiske udfordringer. Udviklingen i det danske pensionssystem over de seneste ti til tyve år viser, at privat ansvar for erhvervelse af pensionsrettigheder godt kan fungere, uden at den enkeltes risiko og ansvar for beslutninger bliver et problem.

De danske arbejdsmarkedspensioner og firmapensionsordninger er ganske veludbyggede. I Danmark har arbejdsmarkedets parter valgt en model for arbejdsmarkedspensioner baseret på bidragsbestemte ordninger. Alderspensionerne for den enkelte afhænger af vedkommendes samlede bidrag og af forrentningen af de opsparede midler. Pensionsordningerne sikrer endvidere pensionstage- ren en række *definerede* ydelser i tilfælde af dødsfald, invaliditet eller andre forsikringsmæssige hændelser. Modellen er velfungerende, og den er resultatet af aftaler mellem arbejdsmarkedets parter. Modellen sikrer en effektiv administration af de danske pensionsformuer, og bidrager til at mindske presset på de of-

18.10.2010

Forsikring & Pension
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 41 91 91 91
Fax 41 91 91 92
fp@forsikringogpension.dk
www.forsikringogpension.dk

Henrik Munck
Chefkonsulent
Dir. 41 91 90 73
Mob. 40 24 77 87
hmu@forsikringogpension.dk

Vores ref. HMU
Sagsnr. GES-2010-00198
DokID 276801

Brancheorganisation
for forsikringselskaber
og pensionskasser

fentlige finanser for at sikre befolkningen tilstrækkelige indkomster i pensionistalderen.

Forsikring & Pension

Pensionstagerne er, i kraft af Lønmodtagernes Garantifond, i udstrakt grad sikret mod konsekvenserne af en arbejdsgivers konkurs. Konkurrencen på det danske pensionsmarked sørger for, at produkter, der kan sikre pensionstageren mod uventede hændelser på de finansielle markeder er til rådighed.

Vores ref. HMU
Sagsnr. GES-2010-00198
DokID 276801

På baggrund af ovenstående ser Forsikring & Pension det ikke som en opgave for EU at arbejde for ændringer i den danske pensionsmodel i retning af anderledes fordeling af risici på henholdsvis pensionstager, arbejdsgiver og pensions-selskab.

Forsikring & Pension er i et vist omfang enige i Kommissionens synspunkt, at stigende afhængighed af private pensionsordninger kan have skattemæssige omkostninger som følge af den udbredte anvendelse af skattefordele i løbet af op-tjeningsperioden. I det omfang enkelte lande systematisk giver højere skattefra-drag for pensionsindbetalinger end hvad der svarer til beskatningen af pensions-udbetalingerne, kan der være tale om skattemæssige omkostninger.

Omvendt er det, efter Forsikring & Pensions opfattelse, under forudsætning af en symmetrisk skattemæssig behandling af indbetalinger og udbetalinger, en fordel at pensioner beskattes på udbetalingstidspunktet, hvor den enkelte pensionsopsparets nettobelastning af de offentlige finanser kan forventes at være stor.

Det danske skattesystem er indrettet således, at der ved pensionsopsparring først og fremmest finder en tidsmæssig forskydning af beskatningen sted, mens der derimod ikke er nogen nettoomkostning for de offentlige finanser.

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at Kommissionen bør arbejde for, at landene også fremover lægger beskatningen af pensionsrettigheder på udbeta-lingstidspunktet og ikke fremrykker beskatningen af fremtidige rettigheder som led i en løsning af aktuelle generelle offentlig-finansielle udfordringer.

De danske pensionskasser og pensionsselskaber er omfattet af EU's livsforsik-ringsdirektiv og ikke af Pensionsfondsdirektivet. De danske pensionskasser og pensionsselskaber bliver endvidere underlagt de nye solvens II-regler. Dermed er de danske pensionskasser og pensionsselskaber underlagt mere omfattende regulering for så vidt angår tilsynsvirksomhed, kapitalkravsregler m.v., end hvad der gør sig gældende for de udenlandske selskaber og institutter, der alene er underlagt Pensionsfondsdirektivet.

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at det vil være relevant at ændre Pensi-onsfondsdirektivet, således at der, på tværs af medlemslande, sikres ensartet regulering og ensartede kapitalkrav for ensartede risici.

De 14 spørgsmål

Spørgsmål 1

Hvordan kan EU støtte medlemsstaternes bestræbelser for at skabe mere til-strækkelige pensionssystemer? Skal EU søge at fastlægge en bedre definition af, hvad en tilstrækkelig pensionsindkomst er?

Side 2

De danske arbejdsmarkedspensionsordninger og firmapensionsaftaler udgør en væsentlig del af grundlaget for befolkningens pensionsindkomster. Pensionsordningerne er blevet til som led i frivillige aftaler mellem arbejdsmarkedets parter. Aftalefriheden på det danske arbejdsmarked bør respekteres.

Vores ref. HMU
Sagsnr. GES-2010-00198
DokID 276801

I dag har indbetalinger til disse arbejdsmarkedsrelaterede pensionsordninger (herunder firmapensionsordninger) nået et niveau, der sikrer pensionstagerne en god dækning, hvad enten der er tale om alderspension eller om ydelser ved forsikringsmæssige hændelser som dødsfald, invaliditet mv.

Den risiko forsikringstager kan have i et system hvor bidragene, men ikke pensionsydelse, er definerede, er der taget højde for i det danske pensionsystem. Den enkelte kan i mange tilfælde vælge en pensionsordning, hvor der er garanti for ydelse mindsteværdi. I pensionsordninger, hvor der ikke stilles garanti for ydelse mindsteværdi, kan den enkelte sikres mod den finansielle risiko pensionsopsparingen har. De fleste pensionselskaber benytter sig af livscyklus-investeringsmodeller (life cycle models), hvor den enkelte pensionstagers eksponering overfor risikobetonede investeringsaktiver gradvist reduceres, når vedkommende nærmer sig pensionering. Mange pensionselskaber giver endvidere pensionstagerne mulighed for at lade finansielle garantier, der sikrer mod fald i pensionsopsparingsens værdi indgå i pensionsopsparingen.

Hvad angår tilstrækkeligheden af pensionsordninger har arbejdsmarkedets parter ved de fleste overenskomstfornyelser forbedret pensionsordningerne. Det gælder eksempelvis ved øget adgang til løn og pension under barsel, ligesom stadig flere bliver omfattet af en arbejdsmarkedspensionsordning straks efter ansættelse eller med meget kortere karenstid end tidligere.

Forsikring & Pension mener ikke det er tilrådeligt at søge at fastlægge fælles EU definitioner for hvad en tilstrækkelig pensionsindkomst er. De forbrugsmuligheder, pensionister i forskellige lande har, hænger snævert sammen med de enkelte landes sociale lovgivning og skattelovgivning. At søge ens definitioner på ét område lader sig ikke gøre uafhængigt af de øvrige områder. Dertil kommer, at forbrugsbehov og -mønstre for såvel pensionister som ikke-pensionister, ud over at variere fra person til person, varierer betydeligt mellem de forskellige lande.

Spørgsmål 2

Er de eksisterende pensionsregler på EU-niveau egnede til at sikre bæredygtige offentlige finanser?

Ændret regulering af pensionssektoren kan ikke i sig selv bidrage til at sikre bæredygtige offentlige finanser. Via de produkter de private pensionselskaber leverer, kan pensionselskaberne være med at aflaste kravene om, at de offentlige finanser i EU-landene skal finansiere befolkningernes indkomster i pensionistårene.

Sikring af bæredygtige offentlige finanser kan ikke ses isoleret for pensionsudgifter. Men regler vedrørende størrelsen af offentlige pensioner, alderskriterier for tildeling af offentlige pensioner mv. kan påvirke befolkningernes incitament til at etablere pensionsrettigheder i arbejdsmarkeds- eller privat regi, hvilket kan være med til øge bæredygtigheden af de offentlige finanser. Det er Forsikring &

Pensions opfattelse, at EU kan støtte medlemslandene i bestræbelserne på at gennemføre reformer, der tilskynder til etablering af pensionsrettigheder i søjle II og søjle III ordninger.

Forsikring & Pension

Vores ref. HMU
Sagsnr. GES-2010-00198
DokID 276801

Spørgsmål 3

Hvordan kan man bedst opnå, at arbejdstagerne trækker sig senere tilbage (dvs. opnå en højere faktisk pensionsalder), og i hvilket omfang hjælper det at hæve pensionsalderen? Skal der indføres automatiske justeringsmekanismer i pensionssystemerne for at tage højde for demografiske ændringer og skabe balance mellem tiden som erhvervsaktiv og pensionist? Hvilken rolle kan EU spille i den henseende?

Bidragsfinansierede pensionsordninger, som udgør langt størstedelen af pensionsordningerne i Danmark, har den indbyggede fordel, at de i sig selv giver incitament for den enkelte til at udskyde tilbagetrækningsalderen. Senere tilbagetrækning giver en længere periode med bidragsindbetalinger, og dertil kommer den effekt forrentningen har på alderspensionens størrelse.

Den velfærdsreform, der blev gennemført i 2006, indførte bl.a. en gradvis tilpasning af danskernes pensionsalder i takt med, at den forventede levetid øges. Målsætningen hermed er bl.a. at skabe en bedre balance mellem den enkeltes tid som erhvervsaktiv og pensionist.

Forsikring & Pension mener, at EU bør tilskynde medlemslandene til at gå (videre) ad den vej, der giver borgerne incitament til at udskyde tilbagetrækningsalderen.

Spørgsmål 4

Hvordan kan gennemførelsen af Europa 2020-strategien bidrage til at holde arbejdstagerne på arbejdsmarkedet og til at gøre opmærksom på fordelene herved for virksomhederne og løse problemerne med forskelsbehandling på grund af alder på arbejdsmarkedet?

Mulighederne for at fastholde arbejdstagere på arbejdsmarkedet hænger, efter Forsikring & Pensions opfattelse, sammen med de incitament den enkelte arbejdstager har. I relation til indkomst- og forbrugsmulighederne som pensionist, er det væsentligt at sikre, at størrelsen af de pensionsudbetalinger den enkelte kan imødesee, fortsat vokser, så længe vedkommende er på arbejdsmarkedet. Dette sikres, efter Forsikring & Pensions opfattelse bedst, ved at pensionsordningerne er baserede på aktuarmæssige principper. Det gælder hvad enten der er tale om søjle I, II eller III pensionsordninger.

Samtidig er det væsentligt for gennemførelsen af Europa 2020 strategien, at den enkelte arbejdstager har mulighed for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet på en fleksibel måde. Det vil kunne bidrage til at øge arbejdskraftudbuddet for de ældste dele af befolkningerne i EU-landene.

Det er derfor Forsikring & Pensions opfattelse, at EU, ved at støtte medlemslandene i at gennemføre reformer, der dels sigter mod at gøre det nemmere for arbejdstagere og arbejdsgivere at aftale fleksible tilbagetrækningsordninger og dels sigter på at gøre pensionsordninger i alle søjler aktuarmæssigt baserede, kan nå Europa 2020 strategiens mål om at holde arbejdstagerne længere på arbejdsmarkedet.

Side 4

Spørgsmål 5

Hvordan skal direktivet om arbejdsmarkedsrelaterede pensionskassers aktiviteter og tilsynet hermed ændres for at skabe bedre forhold for grænseoverskridende aktiviteter?

Idet det i Danmark kun er firmapensionskasser, der er underlagt Pensionsfonds-direktivet, og idet disse firmapensionskassers betydning for danske lønmodtageres pensionsindkomster er yderst begrænset, har Forsikring & Pension ingen bemærkninger til dette spørgsmål.

Spørgsmål 6

Hvilke ordninger skal omfattes af EU's foranstaltninger for at fjerne hindringer for mobilitet?

Forsikring & Pension anerkender, at der er et behov for at lønmodtagere kan flytte deres pensionsrettigheder med sig. Der er nem adgang hertil i mellem danske pensionsinstitutter. Det er samtidig Forsikring & Pensions opfattelse, at det endnu er af langt større betydning at sikre lønmodtagernes muligheder for at flytte pensionsrettigheder med sig inden for de enkelte EU-landes grænser end på tværs af EU-landene. Samtidig er det væsentligt at bemærke, at forskelle i skattesystemerne, sociale ydelser, indkomst-/udgiftsniveauer mv. mellem medlemslandene bevirker, at selv ensartede pensionsrettigheder ikke vil have samme værdi i forskellige lande.

I Danmark er lønmodtagerne, via Jobskifteaftalen indgået af Pensionsinstitutterne, sikret ret til at flytte en pensionsordning med sig i tilfælde af jobskifte. Aftalen sikrer lønmodtagerne, at det afgivende pensionsselskab alene må opkræve et mindre gebyr for at flytte pensionsordningen, mens det modtagende selskab ikke må kræve sig betalt for at modtage ordningen. Aftalen regulerer endvidere det modtagende selskabs adgang til at kræve helbredsoplysninger ved flytning.

I relation til mobilitet på tværs af EU-lande og medflytning af pensionsrettigheder er danske lønmodtagere stillet relativt gunstigt. Da de danske pensionsordninger er fuldt funderede kan de, afhængigt af det enkelte pensionsselskabs vilkår, genkøbes, og den frigivne værdi kan anvendes til erhvervelse af nye rettigheder.

Spørgsmål 7

*Skal EU igen undersøge spørgsmålet om overførsler **eller** er mindsteforskrifter om optjening og bevarelse af rettigheder samt et sporingssystem for alle typer pensionsrettigheder en bedre løsning?*

Forsikring & Pension anerkender, at det ville være ideelt, om det var muligt at overføre pensionsrettigheder på tværs af landegrænser uden nogen form for begrænsninger.

Givet de forskelle der er i landenes pensionsmodeller, i sociallovgivning og i den skattemæssige behandling af pensionsindbetalinger og -udbetalinger, er det imidlertid næppe realiserbart at gennemføre en sådan overførselsmulighed på nuværende tidspunkt.

Efter Forsikring & Pensions opfattelse er det væsentligere at sikre, at de rettigheder der én gang er opnået i ét system ikke fortabes eller taber i værdi, i de tilfælde hvor rettighederne af den ene eller anden grund ikke kan flyttes.

Forsikring & Pension

Vores ref. HMU
Sagsnr. GES-2010-00198
DokID 276801

I Danmark er PensionsInfo implementeret for at give pensionsejere et konsolideret overblik over deres pensionsrettigheder, uanset hvor mange pensionselskaber rettighederne er spredt på. PensionsInfo er et web-baseret system, hvor pensionselskaber og andre institutter leverer information om den enkeltes pensionsopsparing, -rettigheder, dækninger ved forskellige forsikringsmæssige hændelser mv. Systemet har kørt i 10 år. 99% af pensionselskaberne leverer data til systemet.

Implementeringen af PensionsInfo på det danske marked har været forbundet med betydelige politiske og tekniske udfordringer. Forud for en eventuel beslutning om at implementere et sporingssystem på EU-niveau bør der, efter Forsikring & Pensions opfattelse, foretages en grundig analyse, der bl.a. kan afdække de produktmæssige og tekniske forudsætninger i de enkelte EU-lande samt den politiske vilje til at gennemføre en sådan løsning.

Spørgsmål 8

Skal EU's nuværende lovgivning revideres for at sikre ensartet regulering og tilsyn med fondsbaserede (altså baseret på en fond af aktiver) pensionsordninger og produkter? Og hvilke dele af lovgivningen skal i så fald revideres?

Det danske pensionsmarked er i langt overvejende grad domineret af pensionsforsikringselskaber, som er underlagt reglerne i Lov om Finansiell Virksomhed (FIL), der bl.a. implementerer EU's 3. Livsforsikringsdirektiv i dansk lovgivning.

Solvens II er på vej til at blive implementeret i FIL, og de danske pensionsforsikringselskaber er i fuld gang med at indrette sig på de nye risikobaserede solvenskrav.

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at der ikke er behov for revidering af den nuværende EU-lovgivning, der regulerer danske pensionsforsikringselskaber.

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at EU-lovgivningen bør stræbe mod en ensartet regulering af ensartede risici. På den baggrund kan der være behov for en revision af Pensionsfondsdirektivet, således at regulering og solvenskrav til pensionsfonde løftes til samme niveau som gælder for pensionsforsikringselskaber omfattet af 3. Livsforsikringsdirektiv.

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at det vil være problematisk at søge at lægge sig fast på en fælles definition på tværs af EU-lande af, hvad betegnelsen "pension" må dække. Forskellene i pensionssystemer, dækningsomfang mv. er så omfattende, at en fælles definition næppe vil kunne blive tilpas præcis til at give mening.

Det er desuden uklart, hvad formålet er med at lave en ens definition. I hvilke sammenhænge vil det være af betydning om en pensionsordning falder indenfor eller udenfor definitionen?

Spørgsmål 9

Hvordan kan europæiske regler eller adfærdskodeks hjælpe medlemsstaterne til at skabe en bedre balance for pensionsopsparere og pensionselskaber mellem risiko, sikkerhed og pris?

Det er Forsikring & Pensions opfattelse, at balancen mellem pensionskunder og pensionselskaber hvad angår risiko, sikkerhed og pris, bedst sikres af markedskræfterne. Konkurrencen på det danske pensionsmarked er ganske kraftig. En af de faktorer der bidrager til en skarp konkurrence er, at pensionsordninger etableret som led i ansættelsesforhold som oftest forhandles mellem professionelle parter såvel på udbyderside som på forbrugerside.

Konkurrencen på det danske marked har ført til udvikling af en række produkter, som bl.a. gør det muligt for forbrugerne at overføre risikoen for en negativ udvikling på de finansielle markeder til pensionselskabet.

Myndighedernes rolle i relation til reguleringen af pensionsprodukter er, efter Forsikring & Pensions opfattelse, at sørge for, at pensionselskaber er underlagt passende krav til kapitalbase. Det sker pt. i form af solvens II. Derudover kan myndighederne tilskynde pensionsbranchen til at sikre opretholdelsen af sunde konkurrenceforhold. Heri kan indgå krav til information, fokus på forbrugernes forståelse af finansielle forhold mv.

Spørgsmål 10

Hvordan skal en tilsvarende solvensordning for pensionskasser udformes?

I Danmark bliver såvel pensionselskaber som tværgående pensionskasser underlagt nye, risikobaserede solvensregler (Solvens II). Disse regler vil ikke umiddelbart blive implementeret i Pensionsfondsdirektivet.

Forsikring & Pension støtter, at pensionsfonde, på samme måde som pensionselskaber underlægges Solvens II reglerne, idet det er Forsikring & Pensions synspunkt, at ensartede risici bør underlægges ensartede regulerings- og kapitalkrav..

Spørgsmål 11

Skal EU-lovgivningens beskyttelse i tilfælde af, at den arbejdsgiver, der finansierer pensionsordningen, går konkurs, forbedres og hvordan?

I Danmark kan en lønmodtagers allerede opnåede pensionsrettigheder alene påvirkes af arbejdsgiverens konkurs i de tilfælde, hvor arbejdsgiveren ikke har indbetalt de skyldige pensionsbidrag. Forsikring & Pension har derfor gennem de seneste år i forbindelse med Konkursrådets arbejde forsøgt at få forbedret lønmodtagernes retsstilling i disse tilfælde.

Forsikring & Pension støtter, at EU-lovgivningen til sikring af arbejdstageres pensionsrettigheder ved en arbejdsgivers konkurs forbedres. Konkret foreslår Forsikring & Pension, at uindbetalte pensionsbidrag skal underlægges samme privilegerede status som feriepenge rettigheder ved arbejdsgiverens konkurs.

Spørgsmål 12

Er der behov for at modernisere de nuværende minimumsbestemmelser om oplysningspligt for pensionsprodukter (f.eks. med hensyn til sammenlignelighed, standardisering og klarhed)?

Forsikring & Pension støtter kommissionens overvejelser om nødvendigheden af gennemskuelig og klar kommunikation for derved at fremme kundernes mulig-

hed for at træffe oplyste beslutninger i pensionsforhold. Også overvejelserne om uddannelse i finansielle forhold kan Forsikring & Pension støtte. I forhold til det konkrete spørgsmål om behov for modernisering af oplysningspligt, vil Forsikring & Pension pege på vigtigheden af, at informationerne kan lagdeles og målrettes. I øvrigt skal Forsikring & Pension henvise til kommissionens nuværende arbejde med at undersøge behovet for ændringer i de eksisterende informations- og rådgivningsforpligtelser (PRIP, IMD og MiFID).

Forsikring & Pension

Vores ref. HMU

Sagsnr. GES-2010-00198

DokID 276801

Spørgsmål 13

Skal EU udforme en fælles strategi for standardoptioner ved valg af medlemskab og investeringer?

De nationale arbejdsmarkeder, pensionssystemer, sociale systemer mv. fungerer på meget forskellige måder på tværs af EU-lande. Hvad der kan være optimalt i sammenhæng med ét lands forhold er næppe optimalt i sammenhæng med ret mange andre landes forhold. På den baggrund tager Forsikring & Pensions afstand fra, at der på EU-niveau træffes beslutning om, hvad der er optimalt på de enkelte nationale arbejdsmarkeder og givet de nationale pensionssystemer m.v.

Det er, efter Forsikring & Pensions opfattelse, vigtigere, at de enkelte lande har en national strategi for at udvikle tilstrækkelige og bæredygtige pensionsordninger, end at samme strategi anvendes over hele unionen. Her kan EU bidrage med at tilskynde landene til at udvikle og følge en sådan national strategi.

Spørgsmål 14

Skal rammerne for politisk koordinering på EU-niveau styrkes? Hvis ja, hvilke elementer skal da styrkes med henblik på at forbedre udformningen og gennemførelsen af pensionspolitikken ved hjælp af en integreret strategi? Skal oprettelsen af en platform til integreret overvågning af alle aspekter af pensionspolitik indgå i den kommende strategi?

Set fra en dansk betragtning er der, efter Forsikring & Pensions opfattelse ikke umiddelbart behov for en øget politisk koordinering på EU-niveau.

***

Måtte der være behov for at vi uddyber vores synspunkter, står vi gerne til rådighed.

Med venlig hilsen

Henrik Munck

Hørings svar Kommissionens grønbog om sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensioner 2010

11. oktober 2010
SEM

Dok ID: 4233

Generelle bemærkninger

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) deler en stor del af Kommissionens betragtninger over udfordringerne de europæiske pensionssystemer.

DA er ligeledes enig i, at ansvaret for og beføjelser i relation til pensionsordninger henhører under medlemsstaternes og arbejdsmarkedets parter kompetence.

Den manglende vækst er aktuelt og på sigt EU's største og helt altoverskyggende udfordring. Det betyder, at alle initiativer, som man på EU-niveau måtte overveje at tage, skal understøtte eller forbedre mulighederne for at øge væksten i den private sektor i EU.

DA er således enige i, at fastsættelsen af pensionsalderen skal understøtte de arbejdsmarkedspolitiske målsætninger om et større udbud af arbejdskraft. En række medlemsstater har allerede indrettet deres pensionsalder på en måde, så den ændrer sig med udviklingen i levetiden. Det er væsentligt, at alle lande tilstræber sådanne ordninger.

I Danmark har arbejdsmarkedets parter besluttet at etablere et obligatorisk, bidragsdefineret og fuldt funderet supplement til de offentlige pensioner. Disse arbejdsmarkedspensionsordninger omfatter alle medarbejdere omfattet af den kollektive overenskomst i branchen. Man optager alle uden brug af forudgående helbreds kontrol. Endelig er ordningerne baseret på unisex-princippet.

Man har en effektiv administration, hvor nogle ordninger bl.a. outsourcer opgaver som medlemsadministration og formueforvaltning. Resultatet er, at omkostningerne pr. medlem er markant lavere end hos de kommercielle selskaber, mens afkastet mindst ligger på samme niveau.

Pensionsordningerne er omfattet af reguleringen i livsforsikringsdirektiverne.

Spørgsmålene fra EU-Kommissionen

1. Hvordan EU kan støtte medlemsstaternes bestræbelser for at skabe mere tilstrækkelige pensionssystemer? Skal EU søge at fastlægge en bedre definition af, hvad en tilstrækkelig pensionsindkomst er?

2. Er de eksisterende pensionsregler på EU-niveau egnede til at sikre bæredygtige offentlige finanser?

Den bedste måde EU kan støtte medlemsstaternes bestræbelser for at skabe mere tilstrækkelige pensionssystemer er ved at gennemføre politikker, som understøtter skabelse af vækst i den private sektor i EU.

Samtidig bør Kommissionen fortsætte arbejdet i den åbne koordinationsmetode, hvor medlemsstaterne får mulighed for at perspektivere deres pensionssystemer i forhold til systemerne i andre lande.

Der er ikke behov for, og det kan desuden ikke meningsfuldt lade sig gøre, at EU forsøger at fastlægge niveauet for en tilstrækkelig pensionsindkomst gældende for hele EU. Dette spørgsmål skal fortsat henhøre under medlemsstaternes og arbejdsmarkedets parter kompetence.

De eksisterende regelsæt på EU-niveau skønnes egnede til at sikre bæredygtige offentlige finanser – og det vil i givet fald ikke være på pensionsområdet, at man skal sikre dette.

3. Hvordan kan man bedst opnå, at arbejdstagerne trækker sig senere tilbage (dvs. opnå en højere faktisk pensionsalder), og i hvilket omfang hjælper det at hæve pensionsalderen? Skal der indføres automatiske justeringsmekanismer i pensionssystemerne for at tage højde for demografiske ændringer og skabe balance mellem tiden som erhvervsaktiv og pensionist? Hvilken rolle kan EU spille i det henseende?

4. Hvordan kan gennemførelsen af Europa 2020-strategien bidrage til at holde arbejdstagerne på arbejdsmarkedet og til at gøre opmærksom på fordelene herved for virksomhederne og løse problemerne med forskelsbehandling på grund af alder på arbejdsmarkedet?

For det første skal alle offentligt finansierede ordninger, som bidrager til at reducere tilbagetrækningsalderen for arbejdsduelige borgere ophæves.

For det andet bør man indrette fastsættelsen af pensionsalderen dynamisk efter udviklingen af levealderen. Det er sket i flere EU-medlemslande bl.a. Danmark.

Endelig vil et fleksibelt arbejdsmarked understøtte en senere tilbagetrækning, idet lønmodtagerne vil søge der hen, hvor der er størst efterspørgsel efter deres evner og kompetencer.

Pensionssystemerne bør desuden indrettes på en måde, så de understøtter en senere tilbagetrækning. Det kan bl.a. ske ved anvendelse af aktuarmæssige principper for håndtering af bidrag og udbetalinger.

5. Hvordan skal direktivet om arbejdsmarkedsrelaterede pensionskassers aktiviteter og tilsynet, hermed ændres for at skabe bedre forhold for grænseoverskridende aktiviteter?

Umiddelbart kan DA ikke se behov for at foretage ændringer i direktivet. Direktivet skønnes ikke at have nævneværdig betydning i Danmark, hvor arbejdsmarkedspensionsordningerne er omfattet af livsforsikringsdirektiverne.

6. Hvilke ordninger skal omfattes af EU's foranstaltninger for at fjerne hindringer for mobilitet?

7. Skal EU igen undersøge spørgsmålet om overførsel eller er mindsteforskrifter om optjening og bevarelse af rettigheder samt et sporingssystem for alle typer af pensionsrettigheder en bedre løsning?

DA er enig i, at der skal tages initiativer til at fjerne foranstaltninger, som hindrer eller begrænser mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Efter DA's opfattelse er der i dag ikke væsentlige hindringer for arbejdstagernes mobilitet, som kan henføres direkte til pensionsområdet.

Det er op til medlemsstaterne og/eller arbejdsmarkedets parter at fastsætte regler for optjening og bevarelse af rettigheder i pensionsordninger. Det er ikke en opgave for EU.

8. Skal EU's nuværende lovgivning revideres for at sikre ensartet regulering og tilsyn med fondsbaserede (altså baseret på en fond af aktiver) pensionsordninger og produkter? Og hvilke dele af lovgivningen skal i så fald revideres?

9. Hvordan kan europæiske regler eller en adfærdskodeks hjælpe medlemsstaterne til at skabe en bedre balance for pensionsopsparere og pensionsselskaber mellem risiko, sikkerhed og pris?

I Danmark er stort set alle arbejdsmarkedspensionsordninger omfattet af livsforsikringsdirektiverne – og der er således ikke behov for revision af lovgivningen, da den allerede i dag opfylder de stillede målsætninger.

10. Hvordan skal en tilsvarende solvensordning for pensionskasser udformes?

Umiddelbart kunne man overveje en ensretning af reglerne sammenlignet med kravene til livsforsikringsselskaberne. Imidlertid er man nødt til at tage hensyn til systemerne i de forskellige medlemsstater. Nye regler må således ikke resultere i øgede behov for kapital m.m., idet man herved kan komme til at øge omkostningerne for erhvervslivet til skade skabelsen af vækst i den private sektor.

11. Skal EU-lovgivningens beskyttelse i tilfælde af, at den arbejdsgiver, der finansierer pensionsordningen, går konkurs, forbedres, og hvordan?

Yderligere beskyttelse vil indebære øgede omkostninger for alle virksomheder. I den nuværende situation skal EU fokusere på at skabe vækst i den private sektor.

Der er ikke registreret problemer med manglende beskyttelse i Danmark.

Der er således ikke baggrund for at indføre yderligere beskyttelsesforanstaltninger og da sådanne desuden vil begrænse væksten i den private sektor, må de derfor afvises.

12. Er der behov for at modernisere de nuværende minimumsbestemmelser om oplysningspligt for pensionsprodukter (f.eks. med hensyn til sammenlignelighed, standardisering og klarhed)?

13. Skal EU udforme en fælles strategi for standardoptioner ved salg af medlemskab og investeringer?

Målet om øget gennemsigtighed for pensionsprodukter er åbenbart rigtigt og fornuftigt. Men det er meget tvivlsomt, om det overhovedet er muligt at skabe et ensartet og meningsfuldt sammenligningsgrundlag for pensionsordningerne i EU.

Alene i Danmark har det vist sig at være meget vanskeligt at få etableret dette grundlag og problemerne vil blive mangedoblet, hvis man udvider øvelsen til hele EU.

I stedet bør man sætte ind med målrettet information.

Landsorganisationen i Danmark
Danish Confederation of Trade Unions

Islands Brygge 32D
Postboks 340
2300 København S

Telefon 3524 6000
Fax 3524 6300
E-mail lo@lo.dk

Beskæftigelsesministeriet
Juridisk, Arbejdsretligt og Internationalt Center (JAIC)
Ved Stranden 8
1061 København K

Sagsnr. 10-2148
Vores ref. HBØ/lgy
Deres ref.

Sendes pr. e-mail til P.JAICenter@bm.dk og joep@penst.dk.

Den 11. oktober 2010

Høringssvar vedr. EU-kommissionens grønbog om pensioner

Landsorganisationen i Danmark (LO) har modtaget høring vedrørende EU-kommissionens grønbog: 'Sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensionssystemer i Europa' - KOM(2010)365.

Leveringen af sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensioner er omdrejningspunktet for pensionssystemer i hele Europa, om end arbejdsdelingen mellem de forskellige dele af pensionssystemerne varierer fra land til land. Fx fylder arbejdsmarkedspensioner væsentligt mere i det danske pensionssystem end i det svenske system. Det er eksempelvis helt centralt i den danske model, at arbejdsmarkedspensioner indgår i de kollektive overenskomster, hvor det suverænt er arbejdsmarkedsparterne som fastsætter løn- og arbejdsvilkår. Ifølge OECD leverer de overenskomstbaserede arbejdsmarkedspensioner i Danmark nogle af de billigste og bedste pensioner i verden.

LO mener overordnet, at indretningen af medlemslandenes pensionssystemer er et rent nationalt anliggende, herunder sikringen af tilstrækkelige pensioner, og fastlæggelsen af en holdbar finanspolitik inden for rammerne af vækst- og stabilitetspagten. Det bør også nævnes, at dansk økonomi og det danske pensionssystem er blandt de mest holdbare i EU. Det skyldes bl.a. opbygningen af arbejdsmarkedspensioner og velfærdsaftalen fra 2006. EU kan bedst bidrage til udviklingen af medlemslandenes pensionssystemer ved opbygning af erfaringsbaseret viden, hvorved udformningen af fremtidige nationale pensionstiltag kan understøttes af erfaringer fra andre lande.

Sikkerhed om pensionerne og deres størrelse er helt centralt for den enkelte. Det drejer sig dels om, at den enkelte kan være sikker på, at deres midler i pensionssystemets funderede ben forvaltes forsvarligt. Dels, at den vandrende arbejdstager pensionsmæssigt ikke stilles ringere end arbejdstager som ikke vandrer.

LO mener, at tryghed om pensionsydelse fra de funderede ben kan sikres gennem velbalanceret solvensregler for bidragsdefinerede ordninger, baseret på gennemsnitsrente (garantirente) og gennem investeringspolitiske retningslinjer for bidragsdefinerede ordninger, baseret på markedsrente, som sikrer, at investeringsrisikoen aftrappes med alderen.

I bilaget er LO's svar på de enkelte spørgsmål fra EU-kommissionens grønbog gengivet.

Med venlig hilsen

Harald Børsting

LO's svar på en række konkrete spørgsmål vedr. grønne omstillinger

Spørgsmål	Svar
1) a) Hvordan kan EU støtte medlemsstaternes bestræbelser på at skabe mere tilstrækkelige pensioner? b) Skal EU søge at fastlægge en bedre definition af en tilstrækkelig pension?	a) EU kan bedst støtte medlemsstaterne gennem opbygning af erfaringsbaseret viden, så pensionsystemerne bedre kan sammenlignes, og medlemsstaterne kan drage nytte af hinandens erfaringer ved udformningen af pensionspolitiske tiltag. b) Definitionen af en tilstrækkelig pension er et nationalt anliggende.
2) Er de nuværende pensionsregler egnede til at sikre holdbare offentlige finanser?	Fastlæggelsen af en langsigtet holdbar finanspolitik er et nationalt anliggende inden for rammerne af ØMU'ens vækst og stabilitetspagt.
3) a) Hvordan kan et løft i den faktiske tilbagetrækningsalder opnås? b) I hvilket omfang hjælper det at hæve aldersgrænserne i pensionssystemet? c) Hvilken rolle skal EU spille?	a) Et løft i den faktiske tilbagetrækningsalder kræver en styrket indsats på mange områder: Styrket seniorpolitik, som sikrer bedre jobmuligheder for de ældre på arbejdsmarkedet. Bedre arbejdsmiljø, som mindsker tilgangen til førtidig tilbagetrækning. Øget uddannelse og livslang læring, som styrker mulighederne for at begå sig på arbejdsmarkedet. b) Den faktiske tilbagetrækningsalder øges ved højere aldersgrænser i pensionssystemet, men der er ikke tale om en-til-en stigning. Det skyldes bl.a., at jobmulighederne for seniorer kan være mere begrænsede, og at særligt utaglære og faglærte – som har været længere på arbejdsmarkedet – er mere slidte, og i større omfang kan have behov for førtidig tilbagetrækning. c) Der er tale om et nationalt anliggende.
4) Hvordan kan implementeringen af Europas 2020 strategi bidrage til senere tilbagetrækning, belyse fordelene herved, og fjerne aldersdiskrimination på arbejdsmarkedet?	I Europas 2020 strategi bringes mange værktøjer i spil for at styrke erhvervsdeltagelsen og beskæftigelsen, som fx styrket uddannelse og efteruddannelse, forbedret arbejdsmiljø og nedbringelse af ledighed. En senere tilbagetrækning kan også bidrage til en styrket beskæftigelse, og den voksende levetid taler for, at pensionsalderen løftes i takt hermed. Dette er fx en af hjørnestenene i den danske velfærdsaftale fra 2006. En forudsætning herfor er dog, at seniorernes beskæftigelsesmuligheder styrkes gennem fx livslang kompetenceudvikling, forbedret arbejdsmiljø og mindsket aldersdiskrimination på arbejdsmarkedet.

Spørgsmål	Svar
<p>5) Hvordan skal direktivet om arbejdsmarkedsrelaterede pensionskassers aktiviteter og tilsynet hermed ændres for at skabe bedre forhold for grænseoverskridende aktiviteter?</p>	<p>Direktivet berører i Danmark kun firmapensionskasserne, og dermed ikke en stor del af de danske pensionselskaber, da de er underlagt direktivet for livsforsikringselskaber og dermed reglerne om frie tjenesteydelser. I Danmark er de skattemæssige barrierer fjernet som følge af EF-domstolens dom C150/04 af den 30.1.2007 vedr. de danske pensionsbeskatningsregler og de som følge heraf vedtagne ændringer i pensionsbeskatningsloven. Formålet med øget mobilitet er billigere og bedre pensioner, hvilket i en dansk kontekst ikke kan indfries, da det danske arbejdsmarkedspensystem, ifølge OECD, er nogle af de billigste pensioner i verden. LO er bekymret for om eventuelle ændringer kan åbne op for skattemæssig spekulation, som alt andet lige svækker det samfundsøkonomiske grundlag for opsparingsbaserede arbejdsmarkedspensioner.</p>
<p>6) Hvilke ordninger skal omfattes af EU's foranstaltninger for at fjerne hindringer for mobilitet?</p>	<p>EU bør arbejde for at vandrende/mobile arbejdstagere ikke stilles ringere rent pensionsmæssigt end, hvis de ikke havde været mobile. Såfremt det hensyn tilgodeses vil det i sig selv mindske hindringer for arbejdskraftens fri mobilitet. EU har med fremsættelse af direktivet om indførelse af minimumsforskrifter for optjening, bevarelse og overførsel af supplerende pensionsrettigheder i 2005 haft fokus på fjernelse af barrierer blandt supplerende arbejdsmarkedspensioner (søjle 2). LO mener ikke, der er behov for, at obligatoriske, lovbestemte fondsbaserede ordninger inkluderes i disse initiativer.</p>
<p>7) Skal EU igen undersøge spørgsmålet om overførsler eller er mindste forskrifter om optjening og bevarelse af rettigheder samt et sporingssystem for alle typer pensionsrettigheder en bedre løsning?</p>	<p>Mindste forskrifter om optjening og bevarelse af rettigheder bør være hovedomdrejningspunktet for indsatsen. Overførsel af optjente pensionsrettigheder i søjle 2 må ikke kunne føre til skattemæssig spekulation og underminere de overenskomtsbaserede pensionsrettigheder, idet der næppe vil kunne tilvejebringes tilstrækkelig sikkerhed og tryghed (sammenlignet med det danske system) omkring alle de ordninger, der vil kunne ske overførsel til, jf. EF-domstolens dom C150/04 i spørgsmål 5. En EU oplysningstjeneste kan overvejes herunder om det vil være administrativt og praktisk gennemførligt. I Danmark findes PensionsInfo.dk, som søger at give alle borgere i Danmark et overblik over deres offentlige og private pensioner.</p>

Spørgsmål	Svar
<p>8) Skal EU's lovgivning ændres for at sikre en ensartet regulering og tilsyn med fondsbaserede pensionsordninger og produkter? Hvilke dele af lovgivningen skal i så fald revideres?</p>	<p>Af konkurrencemæssige hensyn er det vigtigt, at alle former for pensionselskaber har ens rammevilkår. Forskellige rammevilkår kan give konkurrencefordele til dele af branchen, og dermed understøtte en uheldig markedstruktur.</p>
<p>9) Hvordan kan europæiske regler eller adfærdskodeks hjælpe medlemslandene til at skabe en bedre balance for opsparere og pensionselskaber mellem risiko, sikkerhed og pris?</p>	<p>De danske arbejdsmarkedspensioner har traditionelt været karakteriseret som bidragsdefinerede ordninger, baseret på en gennemsnitsrente (garantiprodukt), hvor pensionsydelsen afhænger af de samlede indbetalinger og en garanteret minimumsforrentning heraf. I de senere år er udviklingen i pensionsordninger bevæget sig mod bidragsdefinerede ordninger (DC), baseret på markedsrente (markedsprodukt), hvor pensionsydelsen betinges af de samlede indbetalinger og den markedsbaserede forrentning heraf. Det har på den ene side betydet, at investerings- og levetidsrisikoen i højere grad er blevet individualiseret. På den anden side, at den utilsigtede omfordeling i modningen af garantiprodukt ordningerne er mindsket. Finanskrisen og usikkerheden om levetidsudviklingen viser dog, at der er behov for regler, som sikrer en bedre balance mellem opsparernes og kollektivet/pensionselskabets risikodeling. Det kan ske gennem velafbalancerede solvensregler for garantiprodukt ordningerne eller gennem investeringspolitiske retningslinjer for markedsprodukt ordningerne, som fx tilsiger, at investeringsrisikoen bør aftrappes med alderen, hvilket er blevet en udbredt tilgang blandt danske pensionselskaber, der udbyder markedsprodukt ordninger. Sådanne regler vil kunne bidrage til en større tryghed om pensionernes størrelse, og dermed pensionisternes forsørgelsesgrundlag.</p> <p>Pensionselskabernes investeringspolitik bør også følge FN's principper (UNPRI).</p>

Spørgsmål	Svar
<p>10) Hvordan skal en tilsvarende solvensordning for pensionskasser udformes?</p>	<p>Størstedelen af de danske pensionselskaber vil ikke umiddelbart være underlagt nye solvenskrav for pensionskasser, da de er underlagt livsforsikringsdirektivet, som allerede er omfattet af Solvency II reglerne, som træder fuldt i kraft fra den 1. januar 2013. Hensigten med solvensregler er bl.a. at sikre (mere) realistiske kapitalbindinger i forhold til de pensionsforpligtigelser virksomhederne har påtaget sig, så de kan levere de lovede pensioner, og derved sikre tryghed om den enkelte opsparers fremtidige pensionsydelse. Det er primært bidrags-definerede ordninger DC, baseret på gennemsnitsrente (garantiprodukt), som er omfattet af solvensreglerne. Udformningen af solvensreglerne er en afvejning mellem sikkerhed og risikoappetit i reguleringen af pensionselskaberne investeringspolitik, og derved er der tale om en balancegang: Er solvenskravene for slappe, vil pensionselskaberne risikokoappetit være for stor og hensættelse for små til at sikre tryghed om pensionsydelse. Er solvenskravene derimod for skrappe, vil det føre til en for konservativ investeringspolitik som følge af for store hensættelser, der mindsker bonuspotentialet og øger omkostningerne ved ydelsesgaranti, hvorved pensionsydelse alt andet lige bliver mindre.</p> <p>Det er dog vigtigt, at de forskellige pensionselskaber underlægges de samme solvenskrav, så rammerne for deres virke er ens.</p>
<p>11) Skal EU-lovgivningens beskyttelse i tilfælde af at den arbejdsgiver, som finansierer pensionsordningen, går konkurs, forbedres og hvordan?</p>	<p>Pensionsordninger med regnskabsmæssige hensættelser hos arbejdsgivervirksomheden indebærer en alt for stor risiko for den enkelte lønmodtager i virksomheden, og bør som udgangspunkt udfases og erstattes med nationale løsninger på linje med fx den danske model. Så længe ordninger som disse eksisterer, bør ordningerne underlægges solvensregler som tilsiger, at arbejdsgiveren skal afdække pensionsforpligtigheden for deres medarbejdere, og i tilfælde af at virksomheden går konkurs, bør disse pensionsforpligtigelser gå forud for de øvrige finansielle krav på virksomheden. Og i tilfældet af, at den konkursramte virksomhed ikke kan imødekomme pensionsforpligtigelserne, bør der oprettes nationale garantifonde – i stil med den danske Lønmodtager Garantifond – som kan sikre pensionsforpligtigheden. I Danmark vedrører risikoen ved arbejdsgiverens konkurs alene uindbetalte pensionsbidrag, som kan dækkes af Lønmodtagerens Garantifond, såfremt kravet rejses inden for et halvt år.</p>

Spørgsmål	Svar
<p>12) Er der behov for at modernisere de nuværende minimumsbestemmelser om oplysningspligt for pensionsprodukter (fx mht. sammenlignelighed, standardisering og klarhed)?</p>	<p>I kølvandet på den større udbredelse af de bidragsdefinerede (DC) ordninger, baseret på markedsrente (markedsprodukt), og i lyset af finanskrisen er det en god ide at modernisere minimumsbestemmelserne for oplysningspligten om pensioner, hvorved forbrugerne stilles bedre. Det skal være muligt på enkel vis, at kunne sammenligne ordningerne på centrale parametre som omkostningerne (både administrative og investeringsmæssige) og investeringsstrategien, herunder risikoeksponeringen mv.</p>
<p>13) Skal EU udforme en fælles strategi for standardoptioner ved valg af medlemsskab og investering?</p>	<p>Det er vigtigt, at dem som ikke ønsker at foretage valg, sikres den bedst mulige løsning for deres pensionsopsparing. Det håndteres bedst i nationalt regi, da udformningen af sådanne løsninger betinges af arbejdsdelingen i de nationale pensionssystemer.</p>
<p>14) Skal rammerne for politisk koordinering på EU-niveau styrkes? Hvis ja, hvilke elementer skal da styrkes med henblik på udformning og gennemførelsen af pensionspolitikken ved hjælp af en integreret strategi? Skal oprettelsen af en platform til integreret overvågning af alle aspekter indgå i den kommende strategi?</p>	<p>Som bekendt er der forskellige reguleringsmåder for pensioner. I Danmark er arbejdsmarkedspensionerne på det private område indført i de kollektive overenskomster fra og med 1991. Ordningerne har været udbredte på det offentlige område længe inden da. Der er tale om meget udbredte ordninger med en betydelig pensionsdækning. I henhold til den danske model er det arbejdsmarkedets parter der autonomt fastsætter løn- og arbejdsvilkår. Det er også parterne selv, der administrerer ordningerne. Der er intet ønske om ændringer heri.</p> <p>Som nævnt vil EU bedst kunne understøtte udviklingen af de nationale pensionssystemer gennem opbygningen af erfaringsbaseret viden, som gør det muligt at sammenligne landenes pensionssystemer, og drage nytte af hinandens erfaringer. Så det vil være en fordel, såfremt EU opretter en platform til indsamling af viden og overvågning af udviklingen i de europæiske pensionssystemer.</p>

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

07.10.2010

10-0823

LIPE

Høringssvar til Europa-Kommissionens "GRØNBOG - Sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensionssystemer i Europa"

FTF har modtaget Europa-Kommissionens "GRØNBOG - Sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensionssystemer i Europa" i høring og har følgende bemærkninger:

FTF hæfter sig ved, at Europa-Kommissionen understreger, at det er medlemsstaterne, der er ansvarlige for udbetaling af pensioner, og der sættes ikke spørgsmålstegn ved medlemsstaternes beføjelser med hensyn til pensioner eller ved arbejdsmarkedsparternes rolle. Det antydes heller ikke, at der kun findes en ideel ensartet udformning af pensionssystemer. Princippet om solidaritet mellem generationerne og national solidaritet er afgørende i den henseende.

1. Hvordan EU kan støtte medlemsstaternes bestræbelser for at skabe mere tilstrækkelige pensionssystemer? Skal EU søge at fastlægge en bedre definition af, hvad en tilstrækkelig pensionsindkomst er?

Kombinationen af aldring og den økonomiske krises effekter giver pensionssystemet store udfordringer i årtier fremover. Set fra et dansk synspunkt er situationen dog ikke helt så alarmerende, da bestræbelserne på at opnå tilstrækkelige pensionssystemer er opnået via de kollektive ordninger, der er forankret i overenskomsterne specielt på det offentlige område. Det, der er kendetegn for det danske pensionssystem, er, at det er et af de mest tilstrækkelige, bæredygtige og sikre i EU. Med Velfærdsforliget er der taget et væsentligt skridt i retning af at forberede de "offentlige" pensioner (efterløn og folkepensionen) på den forlængede levetid. Det danske arbejdsmarkedspensionssystem er veludbredt, fuldt funderet og er det bedst konsoliderede i EU. De fleste selskaber har taget højde for forlænget levetid. Mobilitetsproblemet (afsnit 3.3.2 i Grønbogen) er også løst for mange år siden med jobskifteaftalen (og det forhold, at systemet er funderet).

FTF mener, der er behov for, at EU støtter op om de danske lønmodtageres frie ret til at indgå kollektive aftaler. FTF mener, der er behov for, at EU støtter op om de danske lønmodtageres ret til at organisere kollektive pensionsordninger, som sikrer, at også de svageste lønmodtagere er sikret et rimeligt forsørgelsesgrundlag i alderdommen.

2. Er de eksisterende pensionsregler på EU-niveau egnede til at sikre bæredygtige offentlige finanser?

Arbejdsmarkedspensionsselskaberne (og hele Søjle II) er omfattet af Livsforsikringsdirektivet og omfattes af Solvens II, som tilsammen udgør noget af det mest regulerende i EU. Gennem dette, herunder informationsbekendtgørelsen og via PensionsInfo (der har fejret 10 års jubilæum), er her også taget hånd om problemstillingerne vedr. kvalificerede beslutninger (afsnit 3.4.4 i Grønbogen).

3. Hvordan kan man bedst opnå, at arbejdstagerne trækker sig senere tilbage (dvs. opnå en højere faktisk pensionsalder), og i hvilket omfang hjælper det at hæve pensionsalderen? Skal der indføres automatiske justeringsmekanismer i pensionssystemerne for at tage højde for demografiske ændringer og skabe balance mellem tiden som erhvervsaktiv og pensionist? Hvilken rolle kan EU spille i den henseende?

Der bør være mere fokus på fleksibel tilbagetrækning. Langt hovedparten af jobbene på arbejdsmarkedet har ikke behov for at regulere i forhold til alder. Hvorfor det bør være op til den enkelte at kunne planlægge, hvordan vedkommende vil forlade arbejdsmarkedet. Ved at have en fast pensionsalder bliver dette valg ofte et alt eller intet valg, og det er ikke optimalt i for udbudet af arbejdskraft eller for det enkelte individ.

Som udgangspunkt bør tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet ikke være styret af manglende indbetalinger til arbejdsmarkedspensionen men af lysten til at have en tilknytning til arbejdsmarkedet. Derfor bør alle lønmodtagere være omfattet af en kollektiv arbejdsmarkedspensionsordning, der sikrer livslange pensionsudbetalinger. Lønmodtagernes rettigheder bør styrkes via overenskomsterne, så i de perioder, lønmodtageren har tidsbegrænsede ansættelser, en freelance tilknytning til arbejdsmarkedet eller er helt eller delvist udelukket fra arbejdsmarkedet pga. arbejdsløshed, sygdom eller barsel, stadig sikres en ordentlig pensionsrettigheder.

4. Hvordan kan gennemførelsen af Europa 2020-strategien bidrage til at holde arbejdstagerne på arbejdsmarkedet og til at gøre opmærksom på fordelene herved for virksomhederne og løse problemerne med forskelsbehandling på grund af alder på arbejdsmarkedet?

Det forslås, at FTF ikke giver bemærkninger til dette punkt, da FTF ikke vil gøres medansvarlig for den politiske udvikling, som kunne være konsekvens af 2020-strategien.

5. Hvordan skal direktivet om arbejdsmarkedsrelaterede pensionskassers aktiviteter og tilsynet hermed ændres for at skabe bedre forhold for grænseoverskridende aktiviteter?

FTF afstår fra at komme med forslag til direktivændringer til Pensionsfondsdirektivet. Firmapensionskasserne er underlagt Pensionsfondsdirektivet.

6. Hvilke ordninger skal omfattes af EU's foranstaltninger for at fjerne hindringer for mobilitet?

Mobilitetsproblemet (afsnit 3.3.2 i Grønbogen) er som før beskrevet løst for mange år siden med jobskifteaftalen.

7. Skal EU igen undersøge spørgsmålet om overførsler, eller er mindsteforskrifter om optjening og bevarelse af rettigheder samt et sporingssystem for alle typer pensionsrettigheder en bedre løsning?

FTF anerkender ideen om et universelt system, der muliggør overførsler mellem landene. Men finder det vanskeligt at se, hvordan dette system skal være muligt givet landenes indretning af pensionssystem. Det er afgørende, at lønmodtagerne ikke mister pensionsrettigheder med et sådan system. Men det ville være ønskeligt, om man kunne udvide Pensions-Info til også at kunne omfatte øvrige lande i EU.

8. Skal EU's nuværende lovgivning revideres for at sikre ensartet regulering og tilsyn med fondsbaserede (altså baseret på en fond af aktiver) pensionsordninger og produkter? Og hvilke dele af lovgivningen skal i så fald revideres?

9. Hvordan kan europæiske regler eller et adfærdskodeks hjælpe medlemsstaterne til at skabe en bedre balance for pensionsopsparende og pensionselskaber mellem risiko, sikkerhed og pris?

10. Hvordan skal en tilsvarende solvensordning for pensionskasser udformes?

11. Skal EU-lovgivningens beskyttelse i tilfælde af, at den arbejdsgiver, der finansierer pensionsordningen, går konkurs, forbedres, og hvordan?

Spørgsmål 8., 9., 10. og 11. besvares som spørgsmål 2.

Arbejdsmarkedspensionselskaberne (og hele Søjle II) i Danmark er omfattet af Livsforsikringsdirektivet og omfattes af Solvens II, som tilsammen udgør noget af det mest regulerende i EU. Derfor mener FTF ikke, at der er behov for yderligere regulering på området.

12. Er der behov for at modernisere de nuværende minimumsbestemmelser om oplysningspligt for pensionsprodukter (f.eks. med hensyn til sammenlignelighed, standardisering og klarhed)?

Spørgsmål 12. besvares som spørgsmål 2. Arbejdsmarkedspensionselskaberne (og hele Søjle II) er omfattet af Livsforsikringsdirektivet og omfattes af Solvens II, som tilsammen udgør noget af det mest regulerende i EU. Gennem dette, herunder informationsbekendtgørelsen og via PensionsInfo, er her også taget hånd om problemstillingerne vedr. kvalificerede beslutninger (afsnit 3.4.4 i Grønbogen).

13. Skal EU udforme en fælles strategi for standardoptioner ved valg af medlemskab og investeringer?

FTF mener, at vilkår omkring arbejdsmarkedspensioner skal forhandles mellem arbejdsmarkedets parter. FTF mener, at det er vigtigt, at der er en national strategi for pensionssystemet, som sikrer alle en værdig alderdom, end at samme strategi anvendes over hele EU.

14. Skal rammerne for politisk koordinering på EU-niveau styrkes? Hvis ja, hvilke elementer skal da styrkes med henblik på at forbedre udformningen og gennemførelsen af pensionspolitikken ved hjælp af en integreret strategi? Skal oprettelsen af en platform til integreret overvågning af alle aspekter af pensionspolitik indgå i den kommende strategi?

FTF mener ikke på baggrund af svarene på ovenstående spørgsmål, at der umiddelbart er behov for yderligere øget koordinering af pensionsområdet i EU, men at der kan være behov for at udstille etableringen af bæredygtige evt. kollektive pensionsudbydere ved bl.a. "best practice".

FTF hæfter sig ved, at det af Grønbogen fremgår, at det er det enkelte medlemsland, der har det generelle ansvar for udviklingen og tilrettelæggelse af deres pensionssystemer.

Afslutningsvis tager FTF forbehold for yderligere kommentarer, da denne sag om Europa-Kommissionens "GRØNBOG - Sikre, tilstrækkelige og bæredygtige pensionssystemer i Europa" også behandles på møde i FTF's forretningsudvalg den 25. oktober 2010.

Venlig hilsen

Bente Sorgenfrey
formand